

Truy vết chuỗi cung cấp các máy bay không người lái giết người của Nga

16/12/2022

[Reuters](#)

Máy bay không người lái của Iran.

Hàng trăm máy bay không người lái của Nga vẫn vũ trên chiến trường Ukraine là nhờ một chuỗi cung ứng linh hoạt, né tránh lệnh trừng phạt, thường được điều hành thông qua một văn phòng tồi tàn phía trên một khu chợ Hong Kong, và đôi khi được vận hành thông qua một ngôi nhà trát vữa màu vàng ở ngoại ô tiểu bang Florida ở Mỹ.

Máy bay không người lái “Ó biển” Orlan 10 là một sát thủ ‘đánh lửa’, công nghệ tương đối thấp và rẻ tiền, đã hướng dẫn phần lớn trong số 20.000 quả đạn pháo mà Nga đã bắn hàng ngày vào các vị trí của Ukraine trong năm 2022, giết chết tới 100 binh sĩ mỗi ngày, theo các cấp chỉ huy Ukraine.

Một cuộc điều tra của Reuters và iStories, một cơ quan truyền thông của Nga, phối hợp với Viện Dịch vụ Thống nhất Hoàng gia, một tổ chức tư vấn quốc phòng ở London, đã

phát hiện ra một dấu vết hậu cần kéo dài toàn cầu và kết thúc tại dây chuyền sản xuất của Orlan, Trung tâm Công nghệ Đặc biệt ở Thành phố Petersburg, Liên Bang Nga.

Dựa trên hồ sơ hải quan và hồ sơ ngân hàng của Nga, cuộc điều tra đánh dấu lần đầu tiên một lộ trình cung cấp công nghệ Mỹ được lần dấu vết tới tận nhà sản xuất Nga, nơi sản xuất ra hệ thống vũ khí dùng ở Ukraine.

Trung tâm Công nghệ Đặc biệt, từng sản xuất nhiều thiết bị giám sát cho chính phủ Nga và hiện tập trung vào máy bay không người lái cho quân đội, lần đầu tiên bị Mỹ chế tài sau khi Tổng thống Barack Obama cho biết họ đã làm việc với tình báo quân đội Nga để cố gắng gây ảnh hưởng đến cuộc bầu cử tổng thống Mỹ vào năm 2016.

Các chế tài có hiệu lực vào năm 2017 đã cấm bất kỳ công dân hoặc cư dân Hoa Kỳ hoặc công ty Hoa Kỳ nào cung cấp bất kỳ thứ gì có thể đưa đến Trung tâm Công nghệ Đặc biệt này. Vào tháng 3 năm nay, chính phủ Hoa Kỳ đã thắt chặt các hạn chế đó bằng cách chặn tất cả hoạt động bán bất kỳ sản phẩm nào của Mỹ cho bất kỳ khách hàng quân sự nào, đồng thời chặn hiệu quả tất cả việc mua bán cho Nga các mặt hàng công nghệ cao như vi mạch, thiết bị liên lạc và điều hướng.

Các chế tài này không cản chặn việc sản xuất máy bay không người lái Orlan.

Trung tâm Công nghệ Đặc biệt đã không trả lời yêu cầu bình luận. Nhưng một nhà khoa học hàng đầu, đồng thời là cổ đông lớn, cho biết trong một cuộc phỏng vấn với Reuters rằng công ty đang có “nhu cầu cao” đối với máy bay không người lái của mình.

Bộ Quốc phòng Nga không trả lời các câu hỏi của Reuters về tác động của lệnh trừng phạt và mối quan hệ của Bộ với Trung tâm Công nghệ Đặc biệt.

Bộ Thương mại Hoa Kỳ, cơ quan thực thi các biện pháp kiểm soát xuất khẩu công nghệ của Hoa Kỳ, không bình luận về Trung tâm Công nghệ Đặc biệt hoặc về các bộ phận của Hoa Kỳ cung cấp cho chương trình máy bay không người lái của Nga.

Trong một tuyên bố với Reuters, một phát ngôn viên của Bộ Thương mại cho biết Bộ không thể bình luận về sự tồn tại hay không tồn tại của các cuộc điều tra. Phát ngôn viên nói thêm: “Chúng tôi sẽ không ngần ngại sử dụng tất cả các công cụ có sẵn để cản trở nỗ lực của những người tìm cách ủng hộ cỗ máy chiến tranh của ông Putin.”

Trong số các nhà cung cấp quan trọng nhất cho chương trình máy bay không người lái của Nga là một nhà xuất khẩu có trụ sở tại Hong Kong, công ty Asia Pacific Links, theo hồ sơ tài chính và hải quan của Nga, đã cung cấp hàng triệu đô la các linh kiện, mặc dù không bao giờ trực tiếp. Nhiều linh kiện là vi mạch từ các nhà sản xuất Hoa Kỳ.

Hồ sơ hải quan cho thấy hàng hóa xuất khẩu của công ty Asia Pacific sang Nga chủ yếu được giao cho một nhà nhập khẩu ở St. Petersburg có quan hệ chặt chẽ với Trung tâm Công nghệ Đặc biệt. Công ty nhập khẩu, SMT iLogic, có cùng địa chỉ với nhà sản xuất máy bay không người lái và có nhiều mối quan hệ khác.

Chủ sở hữu của Asia Pacific, Anton Trofimov, là một người Nga ở nước ngoài, tốt nghiệp một trường đại học Trung Quốc và có các lợi ích kinh doanh khác ở Trung Quốc cũng như một công ty ở Toronto, Canada, theo hồ sơ LinkedIn của ông và các hồ sơ khác của công ty.

Theo hồ sơ công khai, Trofimov là cư dân của một khu phố khiêm tốn ở East York của Toronto. Ông không trả lời các câu hỏi được gửi qua email và LinkedIn. Một người phụ

nữ mở cửa tự nhận mình là vợ của Trofimov nói rằng bà sẽ chuyển lời nhắn để ông liên hệ với Reuters. Nhưng ông không bao giờ hồi đáp.

Khu vực lân cận cách xa văn phòng của Asia Pacific trong một khu văn phòng tồi tàn và chật hẹp nằm ngoài một con hẻm nhỏ và chợ dành cho người đi bộ ở khu thương mại của Hong Kong.

Không có ai tại văn phòng này khi một nhà báo của Reuters đến thăm gần đây. Theo nhân viên tiếp tân của tòa nhà, công ty chia sẻ một căn phòng có vách ngăn với ba người thuê khác.

Bất chấp bề ngoài, kinh doanh đã bùng nổ trong năm nay. Trong bảy tháng từ ngày 1/3 đến ngày 30/9, kể từ cuộc xâm lược của Nga vào tháng 2 năm nay, công ty Asia Pacific đã tăng mạnh hoạt động kinh doanh, xuất khẩu các bộ phận trị giá khoảng 5,2 triệu đô la, tăng từ khoảng 2,3 triệu đô la trong cùng kỳ năm 2021, trở thành nhà cung cấp lớn nhất của iLogic, theo hồ sơ hải quan Nga. Nhiều thành phần được sản xuất bởi các công ty công nghệ Hoa Kỳ, hồ sơ cũng cho thấy.

Trong số các bộ phận do công ty Asia Pacific gửi cho iLogic trong cùng kỳ năm 2022 có 1,8 triệu đô la giá trị chip do công ty Analog Devices sản xuất, 641.000 đô la giá trị do Texas Instruments và 238.000 đô la giá trị do Xilinx sản xuất, theo dữ liệu hải quan Nga. Nguồn cung cấp cũng bao gồm các động cơ máy bay mô hình do một công ty Nhật Bản, Saito Seisakusho, sản xuất, được sử dụng trong Orlan 10, như nhìn thấy trong các bức ảnh về máy bay không người lái được thu hồi ở Ukraine. Saito nói họ không biết về các lô hàng này.

Khi được hỏi về các chuyến hàng đến Nga trong những tháng gần đây, Analog Devices đã không trả lời các câu hỏi được gửi qua email. Công ty Texas Instruments và ADM, chủ sở hữu của Xilinx, cho biết các công ty của họ không trực tiếp vận chuyển hoặc phê duyệt các chuyến hàng vào Nga trong nhiều tháng và đang tuân thủ tất cả các chế tài và kiểm soát xuất khẩu của Hoa Kỳ.

AMD nói thêm rằng họ yêu cầu các nhà phân phối được ủy quyền của mình thực hiện các biện pháp sàng lọc đích đến để theo dõi việc bán hoặc chuyển hướng tiềm năng các sản phẩm AMD vào Nga hoặc các khu vực hạn chế. “SMT iLogic và Asia Pacific Links không phải là nhà phân phối được ủy quyền của AMD,” AMD cho biết.

Nhà cung cấp kế bên

Hồ sơ tài chính do một quan chức Nga cung cấp và được Reuters xem xét cho thấy Trung tâm Công nghệ Đặc biệt dựa vào một số nhà cung cấp, nhưng đáng chú ý nhất là iLogic. Theo hồ sơ biên lai và thanh toán ngân hàng của chính iLogic mà Reuters có được, iLogic hầu như chỉ hoạt động cho nhà sản xuất máy bay không người lái.

Kể từ năm 2017, iLogic đã nhập khẩu khoảng 70 triệu đô la các sản phẩm chủ yếu là điện tử vào Nga, theo hồ sơ hải quan. Và theo các tài liệu tài chính do iStories và Reuters kiểm tra, gần 80% thu nhập của công ty là từ hoạt động kinh doanh với Trung tâm Công nghệ Đặc biệt.

Đổi lại, những hồ sơ tài chính tương tự cho thấy khách hàng lớn nhất của Trung tâm Công nghệ Đặc biệt là Bộ Quốc phòng Nga, đã trả cho trung tâm gần 6 tỷ rúp (99 triệu đô la) từ tháng 2 đến tháng 8 năm nay. Hồ sơ được kiểm tra liệt kê tất cả các giao dịch chuyển tiền đến và đi từ các tài khoản ngân hàng của công ty trong thời gian đó.

Liên lạc qua điện thoại, ông Alexey Terentyev, một nhà khoa học hàng đầu và là cổ đông lớn tại Trung tâm Công nghệ Đặc biệt, cho biết chiến tranh đã buộc họ phải tập trung vào việc chế tạo máy bay không người lái.

Ông nói: “Do nhu cầu cao đối với Orlan, chúng tôi không có đủ nguồn lực để làm việc khác. Nhu cầu về nó lớn hơn nhiều so với khả năng sản xuất của chúng tôi”.

Ông nói, các biện pháp trừng phạt của Hoa Kỳ đã gây ra nhiều vấn đề cho công ty, nhưng công ty luôn tìm được ai đó trên thế giới để bán cho công ty những gì công ty cần. “Các biện pháp trừng phạt đã được áp đặt lên chúng tôi bởi một trong những quốc gia hùng mạnh nhất trên thế giới,” ông Terentyev nói. “Chúng tôi nên tự hào về điều này.”

Ông Terentyev từ chối cho biết liệu iLogic có phải là một trong những nhà cung cấp đó hay không. Khi được hỏi về iLogic, ông nói, “Bạn hỏi tôi về một công ty mà tôi không biết.” Nhắc rằng ông được liệt kê là một trong những người sáng lập iLogic trong hồ sơ công ty của Nga, ông nói nếu tên của ông xuất hiện trong các tài liệu, thì “có khả năng đúng” rằng ông là một cổ đông. “Vâng, tôi nhớ loáng thoáng,” ông nói. Nhưng ông không thể nhớ iLogic đã làm gì. “Tôi đã mất kết nối với công ty này,” ông nói.

Những hồ sơ công ty đó cho thấy iLogic có cùng địa chỉ văn phòng ở St Petersburg với Trung tâm Công nghệ Đặc biệt. Hồ sơ công ty của Nga cho thấy công ty được thành lập bởi ông Terentyev và các giám đốc điều hành cấp cao khác của nhà sản xuất máy bay không người lái hoặc người thân của họ.

Trong một cuộc phỏng vấn ngắn qua điện thoại, ông Roman Agafonnikov, giám đốc điều hành của Trung tâm Công nghệ Đặc biệt, cho biết ông không biết gì về iLogic.

Florida

Trên bờ biển phía đông nam Florida, sống trong một ngôi nhà ngoại ô ngay phía sau khu bảo tồn thiên nhiên, là một cá nhân khác đã cung cấp cho chương trình máy bay không người lái của Nga.

Ông Igor Kazhdan, 41 tuổi, sở hữu một công ty, IK Tech, đã bán khoảng 2,2 triệu đô la thiết bị điện tử cho Nga từ năm 2018 đến 2021, hồ sơ hải quan Nga cho thấy, hơn 90% trong số đó đã được bán cho iLogic.

Hồ sơ hải quan của Nga cho thấy IK Tech đã bán cho iLogic khoảng 1.000 bảng mạch do Mỹ sản xuất trong khoảng thời gian từ tháng 10 năm 2020 đến tháng 10 năm 2021, vào thời điểm luật liên bang cấm cung cấp bất kỳ công nghệ nào như vậy cho Trung tâm Công nghệ Đặc biệt, dù trực tiếp hay thông qua một công ty khác.

Các sản phẩm này trị giá khoảng 274.000 đô la, được sản xuất bởi một nhà sản xuất ở California, là Gumstix. Công ty California nói với Reuters rằng họ “rất lo ngại” khi biết về các lô hàng và sẽ điều tra. Công ty cho biết không có khách hàng ở Nga cũng như bất kỳ sản phẩm hoặc dịch vụ nào dành cho Nga, đồng thời nói thêm: “Chúng tôi sẽ thực hiện mọi hành động thích hợp để giải quyết bất kỳ sự chuyển hướng sản phẩm nào được xác định khỏi mục đích sử dụng hợp pháp.”

Các bức ảnh do các quan chức Ukraine chụp bên trong chiếc máy bay không người lái bị tịch thu mà Reuters xem qua cho thấy một bảng Gumstix gần giống với các bảng do IK Tech vận chuyển. Theo danh sách các thành phần được tìm thấy trên một máy bay không người lái khác do chính phủ Ukraine cung cấp cho RUSI và Reuters, bảng mạch này là một phần của bộ phận điều khiển của Orlan 10.

Các hoạt động của ông Kazhdan đã thu hút sự chú ý của chính quyền Hoa Kỳ. Chỉ hai tuần trước khi xe tăng Nga tràn vào Ukraine và máy bay không người lái Orlan bắt đầu vờn vũ trên bầu trời, các đặc vụ liên bang đã bắt giữ Kazhdan. Sau đó, ông ta bị truy tố 13 tội danh buôn lậu và trốn tránh kiểm soát xuất khẩu khi bán linh kiện điện tử cho Nga trong khoảng thời gian từ tháng 12 năm 2021 đến tháng 2 năm 2022.

Bản cáo trạng liên quan đến việc bán các bộ khuếch đại tinh vi do Qorvo có trụ sở tại Hoa Kỳ sản xuất cần có giấy phép xuất khẩu sang Nga. Các tài liệu của tòa án không rõ liệu nhà chức trách Hoa Kỳ có biết về điểm đến cuối cùng của các sản phẩm hay không. Các bộ khuếch đại Qorvo, thường được sử dụng trong radar, thiết bị liên lạc và vô tuyến, đã được tìm thấy trong các mạch liên lạc vô tuyến của máy bay không người lái Orlan, theo các quan chức Ukraine. Trong một tuyên bố với Reuters, Qorvo cho biết “điểm đến được công bố” của các bộ phận được đề cập trong trường hợp này là một nhà phân phối ở Florida. Công ty nói thêm: “Qorvo chưa bao giờ tiến hành kinh doanh hoặc có bất kỳ mối quan hệ nào với IK Tech hoặc Igor Kazhdan, và các sản phẩm của công ty đã được xuất khẩu và sử dụng mà chúng tôi không hề hay biết.”

Vào tháng 11 năm 2022, sau khi Kazhdan nhận tội với hai tội danh, một thẩm phán liên bang đã kết án ông này ba năm quản chế, phạt 200 đô la và ra lệnh tịch thu khoảng 7.000 đô la. Nếu bị kết án về mọi tội danh, Kazhdan có thể phải đối mặt với 40 năm tù giam.

Phát biểu trước cửa nhà của mình ở Dania Beach, Florida, ông Kazhdan cho biết quy mô xuất khẩu của ông sang Nga là rất nhỏ so với các công ty khác khi ông bị gán là đã và đang hỗ trợ chương trình máy bay không người lái của Nga.

Ông không nói gì thêm về vụ án hoặc các chuyến hàng của ông đến Nga.

Tại phiên tòa tuyên án vào tháng 11 năm 2022, ông Kazhdan nói với thẩm phán Quận Nam Florida rằng ông bắt đầu kinh doanh với Nga sau khi liên hệ với các nhà nhập khẩu tại một hội nghị vệ tinh năm 2016. Ngay sau đó, các nhà nhập khẩu đã thuyết phục ông bỏ qua các yêu cầu về báo cáo và cấp phép, ông nói.

Bộ Tư pháp Hoa Kỳ từ chối bình luận về vụ việc.

<https://www.voatiengviet.com>